

PLEIDOOI VOOR PEDAGOGISCH OPTIMISME

Ook **FRANK VANDENBROUCKE** mengt zich in het gelijkekansendebat. Hij pleit voor pedagogisch optimisme. 'Er is wel degelijk ruimte om de slaagcijfers op te krikken zonder toe te geven op kwaliteit. Maar zonder ondersteuning en inspanning van alle partijen zullen we het niet halen.'

De tienkamp is geen makkie

Vorige week riep ik hogescholen en universiteiten op deel te nemen aan een 'tienkamp voor gelijke kansen in het onderwijs'. Gelijke kansen bereik je niet met onderwijs van middelmatige kwaliteit. Net die jonge mensen, die thuis niet over het sociale, het culturele, of het financiële kapitaal beschikken om hogerop te raken, hebben uitstekend onderwijs nodig, betoogde ik. Gelijke kansen en een hoge lat zijn geen vijanden van elkaar, integendeel. Maar de verzoening is ook niet gemakkelijk. Om die boodschap te brengen gebruikte ik het beeld van de tienkamp. Op elke sport van de onderwijsladder zijn grotere inspanningen nodig om jonge mensen meer uitzicht op succes te bieden, van in de kleuterklas tot in de aula's. Mijn oproep lokt reacties uit: gelijke kansen bedreigen toch de kwaliteit van het onderwijs, want ik leg de verantwoordelijkheid voor succes eenzijdig bij de professoren (*Frank Thevissen, DS 27 september*); want niet iedereen beschikt over het nodige talent en niet alle studierichtingen bereiden voor op bachelors en masters (*Marc Verminck, DS 1 oktober*); of, de doelstelling is goed maar onhaalbaar door foute studiekeuze en tekorten in het secundair onderwijs (*Eddy Bonte, DS 3 oktober*).

Voor de duidelijkheid herhaal ik de tienkamp die ik aan de KU Leuven voorstelde.

1. Baseer de hele financiering van het onderwijs, van laag tot hoog, op de ambitie 'gelijke kansen op uitstekend onderwijs'. Het nieuwe financieringsmodel voor het hoger onderwijs, dat uitgewerkt is, en het nieuwe financieringsmodel voor het leerplichtonderwijs, dat op de tekentafel ligt, moeten aan die opdracht beantwoorden.

2. Vraag onderwijsinstellingen om inspanningen én resultaten te leveren: centen zijn een voorwaarde, maar ook niet meer: wat telt is de aanpak.

3. Zorg ervoor dat méér kleine kleuters in kleinere klassen zitten, en verplicht minstens één jaar in een Vlaamse kleuterklas.

4. Creëer ouderbetrokkenheid: geef ook ouders een warm welkom op school, maar eis tegelijk een minimale contactbereidheid. Schakel basiseducatie en volwassenenonderwijs in als dat contact op taalbarrières botst.

5. Peil de taal: organiseer taaltoetsen, zowel bij scharniermomenten in de schoolloopbaan, als bij een overstap van de ene naar de andere school.

6. Breng de taal op peil: vraag aan elke school een taalbeleid waarin elke leerkracht een rol speelt.

7. Overtuig jongeren én hun ouders van een goede en tijdige studiekeuze, begeleid hen daarbij en zet alle experts in, in de eerste plaats de CLB's. Bestrijd ondoordachte overgangen en shopping.

8. Leg de lat geleidelijk hoger: vermijd dat mensen meteen onmogelijk hoog willen of moeten springen (bijvoorbeeld van BSO naar hoger onderwijs). Zeg niet dat iederéén naar de universiteit of de hogeschool moet. Bouw opleidingen uit die liggen tussen het secundair onderwijs en de bacheloropleidingen: daarom lanceer ik het hoger beroepsonderwijs.

9. Leer van elkaars ervaring, verspreid goede voorbeelden en veranker ze in de dagelijkse werking van instellingen. Daarvoor dient vanaf volgend jaar het Aanmoedigingsfonds in het hoger onderwijs.

10. Bestrijd discriminatie op de arbeidsmarkt. Anders staan de resultaten van de andere nummers op de helling.

Dat is de tienkamp: geen makkie, maar een verhaal van volgehouden inspanning. Hopelijk ruimt dit misverstand uit de weg. Zoals het misverstand dat ik voor het welslagen van een tweede democratiseringsgolf uitsluitend reken op de hogescholen en de universiteiten. Neen, opdat een tweede democratiseringsgolf zou aankomen in het hoger onderwijs, moeten er ook golven ontstaan in het basis- en het secundair onderwijs en moeten we nieuwe bruggen bouwen tussen secundair en hoger onderwijs.

Of het misverstand dat ik binnen het hoger onderwijs uitsluitend inspanningen vraag van de professoren. Neen, uit al mijn teksten en het nieuwe financieringsstelsel blijkt dat de studenten óók hun duit in het zak-

Op een ogenblik dat onze samenleving elk talent hard nodig heeft, is een tweede democratiseringsgolf in het onderwijs in het belang van iedereen. © mc

je moeten doen. Zonder inspanning van hun kant zal betere ondersteuning weinig zoden aan de dijk brengen. Dat houdt onder andere in dat we van de studenten een verstandige omgang met de mogelijkheden van de flexibilisering verwachten. Flexibele trajecten bieden een mooie oplossing als voltijdse studies niet voor de hand liggen, bijvoorbeeld voor studenten met een functiebeperking of werkstudenten. Maar ze draaien de student en zijn omgeving inderdaad een rad voor ogen als ze gebrekkige studievoortgang maskeren. Vandaar dat ik met het nieuwe financieringssysteem ook een leerkrediet voor studenten invoer: het leerkrediet zal studenten bewuster maken van het belang van

Na een aarzelende start volgt niet zelden een briljante studiercarrière

een passende studiekeuze, zo nodig een tijdige heroriëntatie en bovenal een goede studievoortgang. Ik wil betere studieoriëntering, maar in tegenstelling tot Eddy Bonte wil ik daarbij niemand het recht ontzeggen om te zoeken, te proberen, eventueel te falen: na een aarzelende start volgt niet zelden een briljante studiercarrière. Het leerkrediet biedt daar ook de nodige ruimte voor. Maar ik vraag wél een verantwoordelijke houding, ook van studenten. 'Gelijke kansen zijn ook een verhaal van aspiratie, van inspanning', zei ik letterlijk. Bij de opening van de UGent kantte ik me uitdrukkelijk tegen een consumentenvisie op onderwijs. En doorgedreven juridisering van verhoudingen in het onderwijs lust ik helemaal niet. Dat neemt niet weg dat studenten vanzelfsprekend recht hebben op een correcte beoordeling – wat wel iets anders is dan een 'recht op slagen'.

Naast de misverstanden is er echter ook een fundamenteel meningsverschil: dat tussen pedagogische pessimisten en pedagogische optimisten. Kansen op middelmatigheid zijn geen gelijke kansen. Dus leggen we de lat best hoog bij de beoordeling van studenten. De uitdaging bestaat er dan in om het onderwijs en de leerprocessen zo te organiseren dat zoveel mogelijk studenten ook over die lat geraken. Op dat punt pleit ik voor pedagogisch optimisme: als we de hele tienkamp

doen, is er wel degelijk ruimte om de slaagcijfers op te krikken zonder toe te geven op kwaliteit. Dat vereist van alle onderwijsverantwoordelijken wel een betrokkenheid en engagement die verder gaan dan het louter constateren van niet-slagen. De pedagogische uitdaging, zoals Marc Hooghe (*DS 28 september*) die opdracht mooi noemt, kan evenmin simpelweg doorgeschoven worden naar de studiebegeleiders en het monitaraat. Op dat punt is de kritiek van Hooghe op Thevissen pertinent. Hij verwijst terecht naar de nonsens die honderd jaar geleden verteld werd toen de eerste vrouwen naar de universiteit gingen.

Ik ben socialist geworden, niet omdat ik geloof dat alle mensen gelijk geboren zijn, maar net omdat ik geloof dat mensen met ongelijke talenten geboren worden. We moeten van elk talent het beste maken. Niet iedereen zal even hoog klimmen op de onderwijsladder: daarom heb je een stevige ladder nodig. Maar je hoeft zelfs geen aanhanger te zijn van mijn visie op socialisme om de noodzaak van een tweede democratiseringsgolf te begrijpen. Op een ogenblik dat onze samenleving elk talent hard nodig heeft, zoals Guy Tegenbos gisteren nog duidelijk maakte in zijn commentaarstuk (*DS 3 oktober*), is een tweede democratiseringsgolf in het onderwijs in het belang van iedereen.

Er is een verschil tussen deze onderwijstienkamp en de echte tienkamp: het is geen zaak van individuele atleten tegen elkaar. Maar er is ook een gelijkenis: zonder ondersteuning en inspanning zullen we het niet halen. Doordachte ondersteuning van de overheid. Inspanning van instellingen, van ouders, van leerlingen en studenten, die zich heel bewust en met de nodige zelfkennis in hun onderwijsloopbaan moeten engageren. Want gelijke kansen gedijen slechts in een cultuur van ondersteuning en inspanning.

Frank Vandenbroucke is Vlaams Minister van Onderwijs, Werk en Vorming

ONLINE

www.vandenbroucke.com

www.standaard.be/onderwijs